

—r— Na vadnici c. kr. učiteljstva v Ljubljani sta nastavljeni kot suplentinji učiteljica Lea Levčeva namesto vpokojene vadniške učiteljice Pavle pl. Renzenbergove in učit. supl. Franciška Suherjeva namesto umrlega vadniškega učitelja Janka Janežiča.

Štajerske vesti.

JOSIP SCHELIGO.

Dne 11. t. m. je umrl v Mariboru tovariš Josip Scheligo, nadučitelj v pokoji, v visoki starosti 76 let. — Blagi pokojnik je bil zaveden slovenski učitelj, ki je vse dolgoletno in uspešno delovanje posvečal blaginji slovenske mladine in slovenske domovine. Bil je izvrsten učitelj in vzgojvalec. — Bodi mu ohranjen trajen spomin! — Cenjeni njegovi rodovini naše iskreno sožalje!

—š— Poročil se je tovariš Martin Vrečko, učitelj v Šošanju, z Minko Murščevo. Obilo sreče!

—š— Od Drave nam pišejo: Mnogo naših spodnještajerskih slovenskih učiteljev se bojuje na fronti. a dosti jih je zapuštenih tudi v zaledju. Vseposvoda so na mestu ter store do pičice svojo dolžnost. Nismo še slišali, da bi bil kateri v vojaški sukni delal nečast svojemu stanu. Nasprotno! Slišali smo in imamo dokaze v to, da so v polni meri uporabili sile svoje v dobro očetnjavi. — Le ponekod nečajo tega priznati in tudi — nemški kolegi tozadevno čudno postopajo. A mi vestno registriramo vse in pride čas, ko bomo numerično dokazali, kdo je delal, kdo ne, kdo je bil mož in kdo ne. — Nič strahu! Kdor je do skrajnosti ob vojni dal vse svoje kot Slovenec, ta se nima bati nikoli kritike; on lahko gleda vsakomur jasno v oči! — Zato pa le tiho, vi trajni obrekovalci! Pride čas in ta vse odbije.

—š— Razpis učiteljskih mest. Kakor zvezo iz nemških učiteljskih listov, se potegujejo nemški štajerski tovariši za razpis vseh učiteljskih in voditeljskih mest ter utemeljujejo to svojo zahtevo s trditvijo, da tpe škodo posebno zaostali padli, ki še niso bili stalno nameščeni, ker ne dobijo pokojnine, ter da se godi krivica tistim, ki imajo že več službenih let, pa ne morejo postati voditelji. — Dobro bi bilo, ko bi tudi slovensko učiteljstvo oglasilo tozadevno. Zato sem se napotil, da povem svoje, oziroma — mnenje tovarišev vojakov, s katerimi sem se o tem pogovarjal. Sem proti temu, da bi se za vojno razpisala moška učna mesta, ker sem prepričan, da bi se velikemu številu tovarišev vojakov zgodila krivica. Kako pa se naj poteguje tovariš iz bojne črte za mesto, kakor pa šele oni, ki se nahaja v ujetništvu v daljni Sibiriji? Sicer trdijo nemški tovariši, da bi se oziralo na vse ter bi ne bilo treba vlagati običajnih prošelj, ampak bi se prijavile le po dopisnicah, oziroma bi lahko vlagale prošnje tudi žene učiteljev vojakov. Stvar je videti sicer lepa, a kaj porečejo samci. Kdo more vedeti za njih mnenje, kako mesto bi jim ugajalo in za katerega bi se potegovali? Bojim se jako, da bodo tisti, ki se nahajajo v zaledju, ter bodo brusili pete in pritiskali kljuko, dobili lepa mesta, a oni pa, ki se žrtvujejo za domovino ter jim ni mogoče preprečiti kakih zahrbtnih korakov, pa bodo vrnili se morali zadovoljiti se s tem, kar bo preostalo drugim. Se en pomislek proti razpisu posebno za naš deželane! Vsak si je na zadnjem mestu dobil ljudi, ki ga oskrbujejo z najpotrebnejšimi živili; koga pa si naj išče v novem kraju, v drugih razmerah med nepoznanimi ljudmi? To dejstvo bi marsikaterega zmožnega in delavnega učitelja odvrnilo potegovati se za kakšno novo mesto, ki bi mu sicer bolje prišlo. Razmere v mestu so v tem oziru druge, kjer so posamezniki navezani edino na razne nakaznice, na podlagi katerih se pehaajo za potrebni živež. Kaj pa porečemo k stroškom, nastalim po eventualni seitvi, kdo bi mogel te pri sedanjih dragih časih poravnati? Gotovo so vsa obžalovanja vredni zaostali tovariši, ki še niso bili definitivni, a mislim, da je teh prav malo, mogoče kje v Gradcu; manj usmiljenja so vredni starejši učitelji, ki ves čas svojega službovanja sede na lepih učiteljskih mestih, ter čakajo tam še boljših voditeljskih mest. A vsem tem bi se lahko odpomoglo s kako naredbo, s katerimi se dandanes itak ne skopari. Taka nova odredba naj bi določala, da imajo vsi učitelji po drugem izpitu vse pravice definitivnih, a učitelji z 20 službenimi leti, ki še nimajo voditeljskih mest, naj dobijo posebne doklade; na tak način bi bilo pomagano tudi tistim, ki ne bodo nikdar tako srečni, da bi zasedli kak voditeljski stol.

—š— Popravek. Med K 23, ki so izkazane v 20. "Tovarišev" številki kot pripevek učiteljstva pri Sv. Jurju ob Ščavnici za "Učiteljski vojaški sklad", so všteti tudi zneski, ki so jih v isti namen darovali na-

mesto venca tovarišu Krylu in Vreči sledeči tovariši, oziroma tovarišice: Mala Nedelja: Cvahte Simon; Sv. Križ: Herzog Anton, Hayne Josipina, Osterc Anica in Zahrl Minka, in sicer vsak po 2 K.

Koroške vesti.

—k— Koroški deželni odbor je sklenil, da ustanovi več štipendij za učence, ki se bodo hoteli izvežbati na mornariški šoli v Trstu, toda z omejitvijo, da imajo pravico do teh ustanov samo učenci s Koroškega, ki so nemške narodnosti. — Radovedno se vprašujejo koroški Slovenci: Ali je celovški zmaj požrl že vse slovenske otroke na Koroškem ali je pa pogoltnil in tako spravil ob veljavo člen XIX. državnega osnovnega zakona? In to v teh časih!

—k— Poročil se je 7. t. m. Alojzij Presoli-Ipavitz, c. kr. davčni upravitelj v Novem mestu, z Miro Lekšetovo, slovensko učiteljico iz Sel na Koroškem. — Čestitamo!

Goriške vesti.

—g— Bigla še vedno straši po vojnih poročilih namesto lepega slovenskega krajevnega imena Bilje. Ako je Sv. Katarina tako srečna, da je Sveta in ne Santa, bi bile tudi Bilje lahko ostale Bilje. Sploh je vendar že zadnji čas, da rabijo povsod slovenska imena za slovenske kraje!

Tržaške vesti.

—t— Tržaška kmetijska družba je imenovala za svojega strokovnega tajnika večšaka Josipa Štreklja.

—t— "Edinost" je priobčila iz našega lista Kleinmayrov članek o tovarišu Ferluggi, da tako tudi glasilo tržaških Slovencev po zaslugi proslavi delo in uspehe tega v resnici narodnega učitelja.

—t— Trojezične ulične napise v Trstu zahteva "Soldatenzeitung", in sicer nemško-slovensko - italijanske. "Soldatenzeitung" pravi: "Ker imamo v Trstu namesto razpuščenega občinskega zastopa cesarskega komisarja, zadostuje, da ta podpiše tozadevni odlok, pa je stvar rešena!"

—t— Slovenska trgovska in obrtna nadaljevalna šola v Trstu. Vpisovanje v to šolo se vrši še vestno ob času pouka v ulici Stadion št. 21/I. v prostorih Slovenske trgovske šole. Vpisnina znaša 2 K. V vse oddelke se sprejemajo tudi učenke.

—t— Javna prehrana za šolske otroke v Trstu. Plemenita misel tržaškega namestnika, da bi ubožni otroci tržaških šol in otroških vrtcev dobivali kosilo, je res hvalevredna. Vest, da je dotični organizacijski odbor že ukrenil vse potrebne priprave, je pa povzročila veliko veselje in zadoščenje v širših slojih. Le žal, da do sedaj niso bili prilegnjeni v to akcijo tudi naši slovenski otroški vrtci. Pričakujemo pa, da se to zgodi.

—t— Nemška trgovska šola v Trstu. Naučno ministrstvo je podelilo pravico javnosti nemški dvorazredni trgovski šoli za deklice v Trstu.

Istrske vesti.

—i— "Hrvatski List", ki izhaja v Pulju, piše ob sestavi novega ministrstva tako: "Te dni je bil sestavljen novi avstrijski kabinet. Zastopani so v njem Nemci, Čehi in Galici; zastopane so skoro vse narodnosti naše domovine. Vsaka narodnost in vsaka struja je dala ob tej priliki odduška svojim željam, svojim težnjam in svojim bolestim. Južni Slovani so molčali, kakor je to navada pri naših rojakih. Nihče se ni ozrl na nas, nikogar ni bilo, ki bi bil nastopil iz neumljive rezerve, da bi bil pokazal na izredne zasluge, ki si jih je naš narod pridobil na obrambi domovine, in ki bi bil opozoril merodajne kroge, da nas je v Avstriji skoro dva milijona ter da tvorimo obrambo in zaščito najvažnejših pokrajin države. Lepa krepost je skromnost, ali časih je usodna hiba! A sedaj kakor vedno velja tista stara: Pomagaj si sam in Bog ti pomore! Ne verujemo, da bi se ne dobil med našim narodom človek, ki bi znal interese celokupne svoje domovine zastopati v ministrstvu, ko je že v naši široki masi samopremagovanje tako veliko, da v trenutku ogrožene celokupne svoje domovine odnehuje od svojih separatih teženj, ko molči v teh resnih časih tudi tedaj, ko bi drugi protestirali, ko ne gleda ta narod pred seboj nič drugega razen velikega smotra, ki nas vse razgreva in oduševlja; rešitev domovine in poraz sovražnikov! Naš narod je potrdil z dejanjem da mu ta smoter ni samo kak rek, ki se ga tiska le zaradi jezika. Iz tega izhaja z logično silo, da hvaležna beseda ne more biti zadostno priznanje za junaška dela in za žrtve našega naroda. Mi ne zahtevamo nič drugega, nego dejanskega priznanja naših pravic in menda ne bo preveč

drzna zahteva, naj bodo v ministrstvu zastopane pokrajine, ki so življenske važnosti za monarhijo, od katerih je odvisna bodoča veličina vlada očee hiše, ki ji je naš narod kakor nobeden drugi, z dušo vdan, da sodeluje pri težkem delu državne uprave za dobo vojne. Ni to samo zaradi koristi našega naroda, marveč tudi na korist naše države in posebno vojnega pomena teh pokrajin. Ravno vojna važnost točk naših južnih dežel zahteva zastopnika, a naš narod, ki je dal Avstriji tudi slavni generalov in najboljših admiralov, bo imel tudi političnega človeka, ki bi znal čuvati interese južne Avstrije!"

—i— Šola v taborišču v Steinklammu Vseh beguncev je nad 5000. Slovencev Vipavcev in Kraševcev je krog 1300, nekaj več je Hrvatov iz Puljske okolice, ostali se izdajajo za "Istrijane". — Šola je lepo in zračno poslopje z osmimi velikimi sobami, urejenimi in opremljenimi po najnovejših higieničnih in pedagoških zahtevah. Škoda, da je sedaj prostor premajhen za tako veliko število otrok. A kmalu bo tudi temu odpomagano z novo šolo v novem delu taborišča. Šolskih otrok je okoli 1300, od teh jih odpade kakih 300 v takozvano marinarsko šolo, kjer se poučujejo otroci "arzenalotov" iz Pulja v nemškem jeziku. Drugi so Hrvatje, ki imajo že lepo urejen pouk. Slovenci so prišli šele v zadnjem času in jim sedaj primanjkuje prostora, a tudi zanje se skrbi po moči. Če je učiteljsko delo že v normalnih razmerah težko, koliko težje tu pri otrokih, ki so bili tako dolgo brez pouka in so neurejene razmere begunskega življenja vplivale ne posebno ugodno nanje. Dvanajst učiteljev in učiteljic opravlja tu svoje težko, a nad vse potrebno delo. — Razen tega so uvedeni zadnji čas večerni nadaljevalni tečajji za odrasle, kjer se poučuje nemščina, petje, spise, domoznanstvo, majhna visoka šola, ki jo begunka z veseljem obiskujejo. — Več obrtnih tečajev skrbi za gojenje raznih ženskih ročnih spretnosti. Tu se izgotvljajo pod nadzorstvom izkušenih učiteljic razna dela, ki gredo ali v zunanji promet ali pa se uporabljajo v tukajšnjem oskrbovalnem skladišču.

—i— Važna ustanova za begunce v Pottendorfu. Pod pokroviteljstvom ces. komisarja dr. Oskarja Bourcarda so ustanovili v begunskem taboru v Pottendorfu veliko kmetijsko gospodarstvo. Nabavili so sto najboljših krav mlekaric, da tako zagotovijo mleko za begunce. Ustanovili bodo začrno in perutnarno. Begunci — povečini istrski in furlanski kmetovalci — imajo dalje priliko, učiti se pametnega obdelovanja polja in pridelovanja zelenjadi. Za mladino so uvedli smoten pouk v kmetijstvu.

—i— Nemščina v istrskih ljudskih šolah. Poročali smo že, da se v istrske ljudske šole uvede pouk nemščine. Deželni šolski svet je že izdal tozadevno odredbo na ljudske šole, po kateri se pouk nemščine takoj uvede v večrazredne ljudske šole. K pouku nemščine niso obvezani prihajati samo oni otroci, katerih starši so začetkom šolskega leta pisмено izjavili, da se njihovi otroci ne bodo učili nemškega jezika. Otroci se začno učiti nemško že v drugem polletju drugega šolskega leta, in sicer brez knjige samo z lahkim vezbanjem v govoru. V tretjem letu in v naslednjih bodo rabili učno knjigo. Za pouk se morejo odrediti tri ure na teden (lahko tudi pet ur), ali zbog tega ne sme trpeti drugi pouk. Šolski svet motivira to odredbo s tem, da je nemški jezik jako važen na sploh, zlasti pa v gospodarskem življenju Primorja.

—i— 68 letnica poslanca profesorja Vekoslava Spinčiča. Dne 24. oktobra je minolo 68 let, odkar je poslanec naše muhotrpne Istre, profesor Vekoslav Spinčič zagledal luč sveta. Dolga doba je to, a pri Spinčiču vsebuje ogromno vsoto dela, žrtvovanja, trpljenja za ljubljeni narod svoj. Življenje Spinčičevo je obzrjeno od glorijske neizmerne, vse premagujoče ljubezni do svete rodne grude in rodu, ki živi na njej in je doslej trpel na njej. Spinčič slavi ta svoj jubilej v polni nenavadni svežosti telesa in duha v Zagrebu, kjer je gost velikega rodoljuba in mecena hrvatskega naroda, nadškofa dr. Ante Bauerja, ki je z rodoljubnim činom, poklonjenim naši Istri, proslavil 68 letnico svojega prijatelja, izročivši mu 1000 kron za družbo sv. Cirila in Metoda za Istro. Hvala v imenu narodnega napredka zglednemu cerkvenemu knezu. S čestitkami jubilarju iz globine srca spajamo vročo željo, da ga Bog še mnogo let ohrani tako čilega in čvrstega narodu, ki bo v nejasni in negotovi bodočnosti morda bolj nego kdaj potreboval Spinčičeve ljubezni zvestobe in Spinčičevega dela!

—i— Dr. Matko Laginja. Beležec vest, da pride dr. Matko Laginja v Split, piše "Naše Jedinstvo": "G. Matko Laginja je vsekdar blestel na delu rodoljuba kot narodni zastopnik in prvak bratske naše Istre. Ali v tem težkem času občudujemo njegovo delo, požrtvovalnost in pripravljenost, da povsod priskoči za stvar Istre. Za Istro dela, potuje, obhaja pragove Pulja, Trsta, Dunaja,

obiskuje, istrske begunce, skrbi za hrvatske šole in stori ob vsaki priliki vse, o čemer ve, da bo koristilo stvari in misli našega naroda. Neprestan ljubimec Istranov, visoko cenjen v svojem stanu, bi mogel biti že davno bogataš na najpoštenjši način in najnesebičneje. Da je le štedil v dajanju naroda, kolikor je varčen napram — sebi. Ali vedno je vse, kar je imel, dajal za narodno stvar. Ljubeč oče rodovine ni v skrbi za stvar hrvatsko nikdar skrbel, da zavaruje rodovino!"

—i— V Brezetu v Istri je po raz, usti občinskega zastopa vodstvo občinskih poslov poverjeno učitelju Kazimirju Radeju.

Iz Dalmacije.

—d— Trgovska šola v Zadru. Snavalci te šole so računali na največ 20 obiskovalcev in so na tej podlagi zasnovali financiranje tečaja. Oglašilo se jih je pa že 50 in se še oglašajo. Videč, da je s tem tečaj zagotovljen, so njegovi snovalci stopili v dogovore s podpornim društvom hrvatskih šol, da bi ono prevzelo tečaj in mu dalo tako večjo stalnost. Dobili so tu popolno razumevanje in največjo pripravljenost. Tako odpira rečeno društvo tečaj kot svoj. Z ozirom na zadovoljivo število obiskovalcev se je šolnina znižala na 16 K mesečno. Učenci imajo poleg tega brezplačno na razpolago vsa učna sredstva. — Dalmatincem se pač godi istotako kot nam Slovincem. Manjka jim strokovnih šol, in če jih hočejo imeti, morajo posezati po samopomoči z nado, da se slednjič tudi država na tem prevažnem polju javnega pouka spomni svoje dolžnosti napram prebivalstvu v naših južnih pokrajinah, na katere je doslej v tem pogledu dosledno — pozabljala.

—d— Čigava je Dalmacija? Francoski list "Progress" trdi, da imajo Italjani neko pravico do Dalmacije zaradi — rimskih spomenikov, ter da je Dalmacija dala Rimljanom Diokleciana, ustanovitelja Splita, Uga Foscola in Tommasea. A Italija da je vsakogar in za vsakogar. "Naše Jedinstvo" pripomnja: "Škoda, da ni skočil na Dudana in Togliu, ki sedaj predstavljata v Rimu — Dalmacijo." — Dalmacija je bila je in ostane hrvatska, čeprav so jo zatirali umetno napravljeni Italjani! A zatrl je niso!

Z Dunaja.

Novo ministrstvo. Po umoru ministrskega predsednika grofa Stürgkha je sestavil novo avstr. ministrstvo dr. Ernst pl. Koerber, ki je že bil ministrski predsednik od 18. januarja 1900 do 31. decembra 1904. — Načelni minister v Koerberjevem kabinetu je dr. Maks baron Hussarek, ki je opravljal isti portfelj že v Stürgkhovem ministrstvu.

Jezikovno vprašanje na dnnajskem vseučilišču. "Fremdenblatt" poroča: Novi rektor dunajskega vseučilišča je v vseučiliškem poslopu dal nabiti objavo, ki odreja, da se morajo vse vloge oddajati edino v nemškem jeziku. — Člen XIX. državnega osnovnega zakona v praksi!

Zakonito zavarovan inženirski naslov. Listi poročajo, da bo v kratkem času s cesarsko naredbo zavarovan inženirski naslov, ki se ga bodo smeli posluževati le absolventi štiriletnih strokovnih oddelkov tehničnih visokih šol in ki so napravili dve državni izkušnji.

Hrvatsko šolo so otvorili dne 8. oktobra t. l. za begunce v Breitenwaldu na Nijem Avstrijskem.

Hrvatskim učiteljem! Pomožni odbor za begunce na jugu na Dunaju (Hilfskomitee für die Flüchtlinge aus dem Süden), I., Landskrongasse 1/II., daje v vednost, da se je javilo jako malo hrvatskih učiteljev za hrvatske šole v begunskih taboriščih. Z ozirom na to se odbor še enkrat obrača na hrvatsko učiteljstvo, da naj se v interesu dobre stvari javijo za zgoraj omenjena mesta oni učitelji, ki sedaj še niso zaposleni!

Za predsednika prehranjevalnega urada je imenovan, kakor poročajo dunajski listi, bivši ministrski predsednik baron Beck, katerega uradna oblast bo neodvisna od ostalih ministrstev in ki bo podrejen edino ministru prehranjevalnega centralno popolnoma reorg. izirati. Ministrski svet je njegove tozadevne načrte že odobril. Kakor poročajo listi, namerava vlada zagotoviti soglasno postopanje vojaških in civilnih oblasti v vseh, prehrane tičočih se vprašanjih na ta način, da dobi na uradu za prehrano zastopnik vojaške oblasti vplivno besedo.

Zvišanje draginjskih doklad za državne uslužbenke. Z Dunaja poročajo, da bo z novim letom zvišana draginjska doklada državnih uradnikov na 50 %.

Naročajte in širite naš list!